

РЕЦЕНЗИЯ

*от проф. д-р Иван Петров Топузов, д.м., д.п.н. от катедра
“Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт”
на Медицински университет - Плевен.*

Относно: Конкурс за академичната длъжност **доцент** по научната специалност 05.07.05 *Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка* (вкл. *Методика на лечебната физкултура*), публикуван в Д.В. бр. 73 от 25.09.2015 г. в катедра *Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт* към Факултет Обществено здраве за нуждите на отделение *Физикална и рехабилитационна медицина* на УМБАЛ – ЕАД, Плевен.

За участие в конкурса документи е подала само една кандидатка – **ДАНЕЛИНА ЕМИЛОВА ВАЧЕВА** – доктор, преподавател в катедра *Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт* на Медицински университет – Плевен, кинезитерапевт в отделение *Физикална и рехабилитационна медицина* на УМБАЛ – ЕАД, Плевен.

Кандидатката за доцент е завършила специалността “Кинезитерапия и физическо възпитание” - магистър във ВИФ (НСА) – София през 1985 г. През 1997 г. защитава специалност “Медицинска физкултура” в Медицински университет - София. Данелина Вачева е заемала различни длъжности по специалността си от ВИФ, но основно кариерата и до момента (близо 30 години) е свързана с Отделението по физикална и рехабилитационна медицина при УМБАЛ “д-р Георги Странски” – Плевен, където работи като кинезитерапевт.

Преподавателската си дейност започва в Медицинския колеж – Плевен през 1993 г. Била е хонорован преподавател по Кинезитерапия в НСА (2006 г.), и в катедра *Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт* при МУ-Плевен (2008 – 2011 г.). През 2011 г. е избрана за асистент, а от 2014 е главен асистент към ФОЗ при МУ – Плевен.

Данелина Вачева е защитила **дисертация** за образователната и научна степен **доктор** през 2010 г. на тема ***Проучване ефекта от приложението на трудотерапевтични дейности като част от комплексната рехабилитация на пациенти с фрактура на дисталния радиус***, с която получава образователната и научна степен **доктор** по научната специалност “Физиотерапия, курортология и рехабилитация”.

В конкурса за доцент кандидатката представя 77 научни труда. От тях пет няма да бъдат рецензирани тук, поради това, че са свързани с докторската дисертация. От останалите 72 труда, 69 са статии и доклади (пълен текст) и три монографии. От посочените статии, 39 са публикувани в списания – от тях в международни научни списания са публикувани 7 броя и в български научни списания – 32 броя. От публикуваните в пълен текст доклади, 8 са в сборници от международни научни прояви и 22 са в сборници от български научни прояви. В периода 2012 – 2015 год. са издадени две самостоятелни книги: *Медицинска рехабилитация и ерготерапия при пациенти с фрактура на дисталния радиус* (ИЦ на МУ-Плевен, 2012) и на английски език *Rehabilitation and occupational therapy in some common motor deficits* (Lambert, 2013). Подготвила е и *Ръководство за учебно-клиничната практика по трудотерапия* (ЕКС-ПРЕС- ООД, Габрово, 2015). В около 80 % от трудовете, Данелина Вачева е първи или самостоятелен автор, има и 40 цитирания. По данни на Библиотеката на МУ – Плевен общият IF (ISI в база данни SCOPUS) е 10, 455, а от списания, реферирани в други база данни общо 35,535.

Тематиката на научно-изследователската работа е в следните пет направления:

1. Историческо развитие и видове лечение с трудотерапия. Създаване и дейност на кабинет в Плевенската болница, обучение на студенти от специалност „Рехабилитатор” и „Медицински рехабилитатор – ерготерапевт” на Медицински Колеж и МУ – Плевен.
2. Клинична работа в областта на рехабилитация на ръката. Физиорехабилитационни програми, включващи различни физикални фактори.
3. Практическа работа с кинезитерапия при различни нозологични направления, изработване на кинезитерапевтични алгоритми за работа при отделни двигателни увреждания.
4. Ерготерапия при пациенти с различни двигателни нарушения, дефицити и подобряване качеството на живота ѝм. Използване на разнообразни помощни средства и приспособления за подпомагане ежедневието на хора с увреждания.
5. Обучение по учебно-клинична практика и преддипломен стаж на студентите от специалност „Медицинска рехабилитация и ерготерапия” на МУ – Плевен.

Приносите от научно-изследователска работа на кандидатката са в същите направления:

1. Лечение с трудови дейности (трудотерапия):

В поредица от публикации е разгледано създаването (през 1951- 1952 год.) и развитието на физиотерапията в Плевенската болница (една от най-комплексно структурираните и функциониращи в България) с обособени сектори за всички физикални методи на лечение и рехабилитация, включително и сектор „Трудотерапия” (публикации от списъка № 2, 43, 78);

Направен е технологичен анализ на някои от най-достъпните трудови дейности (работа с прежда, хартия, кожа, пластичен и дървен материал), подходящи за използване в кабинетите по функционална трудотерапия в лечебните и социални заведения (публикации от списъка № 1, 78);

Направен е кинетичен анализ на трудови дейности с описание на движенията на горните крайници, движенията в ставите на горния крайник и участващите мускули, което допринася за функционалното възстановяване на травмирания крайник (публикации от списъка № 1, 76, 78);

Дадени са препоръки и практически съвети за обзавеждане и оборудване на кабинет по трудотерапия в лечебните и социални заведения (публикации от списъка № 1, 28);

В клиничната практика е въведено изследване функцията на ръката, чрез прилагане тестове на различните захвати (трудотерапевтично тестване), което подпомага изработването на индивидуална ерготерапевтична програма за всеки отделен пациент (публикации от списъка № 4, 5, 10, 27, 33).

2. Рехабилитация на ръката:

Проведено е комплексно проучване (чрез тестване захватите на ръката; обем на движение в ставите на горния крайник; състоянието на мускулите на гъривена става и пръсти; дейности от ежедневието) върху ефекта от лечението с трудови дейности при пациенти след травми на горния крайник (публикации от списъка № 3, 32, 38, 72);

Модифицирани са известни тестове за изследване на пациенти с ограничения в лакътна става, като е разработен специализиран тест за комплексна функционална оценка (КФО) на пациенти със заболявания и травми на радиоулнарна става, гъривена става и пръсти, който може да се използва при много заболявания и травми на горния крайник (публикации от списъка № 69);

Доказан е ефекта на комплексна програма, включваща подводна гимнастика, кинезитерапия, преформирани физикални фактори и

трудотерапия при рехабилитацията на пациенти след фрактура на дисталния радиус (публикации от списъка № 35, 78);

Разработена е специфична кинезитерапевтична програма за пациентите получили усложнението Зудекова алгоневродистрофия (публикации от списъка № 6, 39, 80);

Потвърдена е медико-социалната ефективност от включването на трудови дейности в рехабилитацията на пациенти с различни травми и болести на горните крайници (публикации от списъка № 1, 76);

Създадена е база данни, която може да се използва от различни специалисти, свързани с лечение на заболяванията и травмите на ръката и тяхната рехабилитация (публикации от списъка № 34, 37);

Изяснено бе значението на възрастта и пола на пациента; доминантен или недоминантен горен крайник; консервативно или оперативно лечение; наличие или не на усложнения; има или не любимо занимание (хоби); необходима или не чужда помощ за самообслужване (публикации от списъка № 1, 34).

3. Кинезитерапия:

Представен е дългогодишния практически опит на Плевенската физиотерапия в областта на кинезитерапевтичното лечение на редица заболявания: фрактура на дисталния радиус, ранна рехабилитация след мамектомия, при алопластика на тазобедрената става, при пациенти с хронична обструктивна белодробна болест, при пациенти с анални фисури, при пациенти с ампутирани долни крайници (публикации от списъка № 14, 29, 41, 51, 71, 77);

Разработване и практическо изпълнение на комплексни програми, прилагани през годините в Плевенската болница при различни заболявания: при увреда на плексус брахиалис, при полиартроза, лумбо-сакрален радикулит, болест на Бехтерев, раменна алопластика, ампутация на предмишница и др. (публикации от списъка № 7, 16, 20, 73, 77).

4. Ерготерапия

Разглеждат се въпроси относно улесняване на дейностите от ежедневния живот (тоалет и лична хигиена; обличане и обуване; приготвяне на храна и хранене; различни битови и трудови дейности) при пациенти с болести и травми на горния крайник с двигателен дефицит в областта на радиоулнарни стави, гривнена става и пръсти (публикации от списъка № 3, 12, 53, 77);

Във връзка с оборудване на детски кабинет по кинезитерапия и ерготерапия със средства от благотворителната инициатива на Президента на Р. България „Българската Коледа” е разгледан и анализиран дългогодишния опит на КФРМ при УМБАЛ Плевен от рехабилитацията на

деца с различни двигателни увреди и заболявания (публикации от списъка № 28, 47, 62);

Дадени са указания за улесняване дейностите от ежедневиия живот при пациенти с ограничение на движенията в раменна става (тоалет и лична хигиена; обличане и обуване) при хумероскапуларна алопластика и мамектомия (публикации от списъка № 25, 44, 51, 77, 78);

Разработена е ерготерапевтична програма за пациенти с алопластика на тазобедрената става, която включва: етапно вертикализиране, обучение в ходене с помощни средства, указания за улесняване дейностите от ежедневиия живот (тоалет и лична хигиена; обличане и обуване) в домашна обстановка, двигателен режим при живот с изкуствена става (публикации от списъка № 13, 24, 49, 50, 77);

Дават се практически указания за улесняване на дейностите от ежедневиия живот (тоалет и лична хигиена; обличане и обуване; приготвяне на храна и хранене) при пациенти с последици от мозъчно-съдова болест (публикации от списъка № 17, 22, 26, 57, 82);

Статистически се потвърждава, че при двигателни увреждания на доминантния горен крайник в началото на рехабилитационния процес, пациентите срещат по-голямо затруднение при самообслужване, но в края на лечението се възстановяват функционално в по-голяма степен от пациентите с двигателен дефицит в недоминантните крайници (публикации от списъка № 23, 32, 40, 74, 77).

5.Обучение на студенти

Посочва се необходимостта от специалисти по медицинска рехабилитация и ерготерапия, както и значението на учебно-клиничната практика за тяхното формиране и изграждане. Направени са изводи и препоръки за оптимизиране на учебно-практическата работа (публикации от списъка № 54, 59, 63);

Съвместно със специалисти от други специалности на МУ – Плевен са разработени програми за подпомагане физическото развитие на деца с умствено изоставане и реализиране в детски социални институции; изработване план за сестрински грижи при пациенти преживели мозъчен инсулт в домашни условия; прилагане на „Проектния метод” за обучението на студенти и изграждане на мултидисциплинарен екип при рехабилитация на хора с трайни двигателни увреждания (публикации от списъка № 8,15, 18, 48, 55, 65).

Кинезитерапевт Данелина Вачева има участия в различни **научно-изследователски проекти**:

I. Участие в международен научен проект

INTERNATIONAL SCIENTIFIC ANALYTICAL PROJECT

International Academy of Science and Higher Education (London, UK)

1. General regulations for conducting championships (competitions) in research analytics. Award Protocol № 52к-2013, Diploma „Science progress”.

2. LII International Academy of Science and Higher Education. London, UK, 2013.

Award Protocol № 69к-2013, Diploma „Science progress”.

3. Global International Scientific Analytical Project „Problems of Quality of Knowledge and Personal Self-Actualization in Terms of Social Transformations”.

Award Protocol № 96к-2015, Diploma „Sophist”.

4. International Academy of Science and Higher Education „Probmodern Methods of Resistance to the Influence of Pathogenous Factors on the Person and Biospheric Processes”.

Award Protocol № 99к-2015, Diploma „Scientific Thought Leader”.

II. Участие в научно-изследователски проекти, финансирани от МУ – Плевен

5. Проект № 22/2009 „Физикална аналгезия – доказване възможностите на физикалните фактори за обезболяване”.

Водещ изследовател: доц. д-р Ивет Колева – Ръководител катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт” МУ – Плевен.

6. Проект № 23/2009 „Място и роля на функционалната ерготерапия в комплексните неврорехабилитационни алгоритми”.

Водещ изследовател: доц. д-р Ивет Колева – Ръководител катедра „Физикална медицина, рехабилитация, ерготерапия и спорт” МУ – Плевен.

III. Участие в проект „Студентски практики” по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”, финансиран от Европейския социален фонд

7. Проект № BG051PO001/ 03.03.2007 – 0002, съфинансиран от Европейския социален фонд на ЕС-договор за наставничество с ментор Данелина Вачева за провеждане на практическо обучение № M01-84/10.07.2014 г.

Учебната работа на Данелина Вачева включва преподаване и участие в разработване на **учебни програми** :

-Учебна програма за учебно-клинична практика по „Ерготерапия”, 55 учебни часа – VI-ти семестър, редовно обучение, специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия”, Факултет за обществено здраве при МУ – Плевен, образователно-квалификационна степен “бакалавър”, влязла в сила от 2005/2006 учебна година при прием на първия випуск по тази специалност.

-Актуализирана учебна програма за учебно-клинична практика по „Ерготерапия“, 35 учебни часа – VI-ти семестър, редовно обучение, специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия”, образователно-квалификационна степен “бакалавър”, влязла в сила от 2008/2009 учебна година.

-Актуализирана учебна програма за учебно-клинична практика по „Ерготерапия“, 45 учебни часа – VI-ти семестър, редовно обучение, специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия”, образователно-квалификационна степен “бакалавър”, влязла в сила от 2009/2010 учебна година.

-Учебна програма за учебно-клинична практика по „Ерготерапия“, 65 учебни часа – VII-ми семестър, редовно обучение, специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия”, Факултет за обществено здраве при МУ – Плевен, образователно-квалификационна степен “бакалавър”, влязла в сила от 2005/2006 учебна година при прием на първия випуск по тази специалност.

-Актуализирана учебна програма за учебно-клинична практика по „Ерготерапия“, 35 учебни часа – VII-ми семестър, редовно обучение, специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия”, образователно-квалификационна степен “бакалавър”, влязла в сила от 2009/2010 учебна година.

-Актуализирана учебна програма за учебно-клинична практика по „Ерготерапия“, 45 учебни часа – VII-ми семестър, редовно обучение, специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия”, образователно-квалификационна степен “бакалавър”, влязла в сила от 2010/2011 учебна година.

-Учебна програма по “Трудотерапия и ергономия” за специалност “Рехабилитатор” от професионално направление “Здравни грижи”, образователно-квалификационна степен “Специалист” на Медицински Колеж към ВМИ – Плевен, влязла в сила от 2000/2001 учебна година.

-Актуализирана учебна програма за учебно-клинична практика по „Ерготерапия“, 45 учебни часа – VI-и и VII-ми семестър, редовно обучение, специалност “Медицинска рехабилитация и ерготерапия”, образователно-квалификационна степен “бакалавър”, влязла в сила от 2013/2014 учебна година.

Данелина Вачева членува към момента в следните **научни дружества и професионални организации** :

1. Индивидуален член на Съюз на учените в България – приета на 10.05.2012. Издаден Диплом за членство – София 15.05.2012.

2. Член на Асоциацията на физиотерапевтите в България с членска карта № 1584/2011.

3. National Research Analytics Federation of the Republic of Bulgaria in International Academy of Science and Higher Education (London, UK). Certificate № NRAF-BG-00002/27.10.2013 г.

4. Член на „Европейская Ассоциация педагогов и психологов “Science”.

През годините кандидатката за доцент е получила редица български и международни **награди, свързани с научно-изследователската и дейност:**

INTERNATIONAL SCIENTIFIC ANALYTICAL PROJECT

International Academy of Science and Higher Education (London, UK)

- *DIPLOMA „Sophist” № DS-015/0001- Award protocol № 96к-2015 of the National Research Analytics Championship of Bulgaria held in 2015 in London (UK).*

- *DIPLOMA „Scientific Thought Leader” № DA-015/0020 Award protocol № 99к-2015 - of the I-stage of the National Research Analytics Championship of Bulgaria held in London (UK) in the „Medicine Science”.*

- *DIPLOMA „Scientific Progress” № DA-013/0073 Award protocol № 52к-2013 - of the II stage of the National Research Analytics Championship of Bulgaria held in London (UK), in the Pedagogical branch.*

- *DIPLOMA „Scientific Progress” № DA-013/0140 Award protocol № 69к-2013 - of the National Research Analytics Championship of Bulgaria held in London (UK) in the Medical sciences.*

- *DIPLOMA № T-NRAF-BG-00001 - of the Global International Scientific Analytical Project (GISAP) in 2013 the field of „Medical sciences”.*

- *ПЛАКЕТ на Медицински университет – Плевен за придобиване на академичната длъжност „Главен асистент” по научна специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка”. Заповед № 2189/14.10.2015 г.*

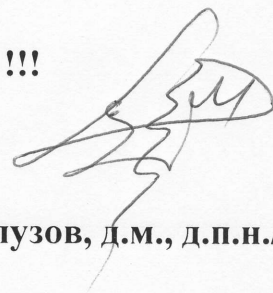
Критични бележки и препоръки към кандидатката за доцент:

1. Да приключи с многотемиято и в бъдеще да планира и провежда експериментални проучвания предимно в областта на рехабилитацията и ерготерапията на горен крайник.

2. Да се включва още по активно в международни и национални форуми, където да представя съвременните тенденции за рехабилитация и ерготерапия на горен крайник, като водещия в тази област български специалист.

*В заключение, имайки предвид цялостното научно творчество на кандидатката, натрупаният от нея през годините сериозен опит в областта на преподавателската дейност и посочените научни и приложно-практически приноси, считам, че ДАНЕЛИНА ЕМИЛОВА ВАЧЕВА, доктор, напълно отговаря на изискванията на ЗНЗС и може да ѝ бъде присъдена академичната длъжност **ДОЦЕНТ** по научната специалност **ТМФВ и СТ** (вкл. **МЛФ**).*

Аз лично гласувам с категорично “ДА” !!!

/проф. д-р Иван Топузов, д.м., д.п.н./

18.01.2016 г.
София